

Universiteit Leiden

Studium
Generale

Het Studium Generale van de Universiteit Leiden organiseert de lezingserie

GESCHIEDENIS & VORMING VAN DE UNIVERSITEIT

PROGRAMMA

WOENSDAG 28 SEPTEMBER 2005

PROF. DR. WILLEM OTTERSPEER

Universiteitsgeschiedenis, bijzondere leerstoel namens de Octavie Siegenbeek van Heukelom Stichting

HET WONDER VAN LEIDEN

GESCHIEDENIS VAN DE UNIVERSITEIT LEIDEN

Deze lezing gaat over het wonderbaarlijke verschijnsel dat in een tijd van grote verwarring, in een staatsbestel waarin niemand geloofde, er in een uithoek van Europa opgerichte universiteit binnen vijftig jaar één van de beroemdste instellingen van hoger onderwijs was geworden.

WOENSDAG 5 OKTOBER 2005

DR. MARIKEN J. TEEUWEN

Onderzoeker aan het Huygens Instituut (KNAW) te Den Haag.

HET INTELLECTUELE BEDRIJF AAN DE MIDDELEEUWSE UNIVERSITEITEN

EEN TERMINOLOGISCHE VERKENNING

De termen van het intellectuele leven in de Middeleeuwen zijn een vruchtbaar onderzoeksterrein, dat in de afgelopen 20 jaar intensief bestudeerd is door een internationaal netwerk van specialisten. Uit de analyse van de termen die in de bronnen van het intellectuele leven gebruikt worden, hebben zij een levendig beeld kunnen schetsen van de historische ontwikkeling van scholen en universiteiten. Betekenisverschuivingen zijn de weerspiegeling van veranderingen van institutionele en bestuurlijke structuren, het in zwang raken van nieuwe onderzoeksmethoden, het opkomen van nieuwe disciplines, of de ontwikkeling van nieuwe onderzoeksinstrumenten. De nieuwe termen op het terrein van het boek en de boekproductie illustreren de professionalisering van het boekenbedrijf in de dertiende eeuw. In deze lezing zal een aantal voorbeelden van terminologische verkenningen de revue passeren, om daarmee een beter inzicht te krijgen in het wetenschappelijke bedrijf van de middeleeuwse universiteiten.

WOENSDAG 12 OKTOBER

PROF. DR. WOLFGANG HERRLITZ

Hoogleraar Duits aan de Universiteit Utrecht

BERLIJN – LEIDEN

WILHELM VON HUMBOLDTS IDEEËN VOOR EEN NIEUWE UNIVERSITEIT

Deze lezing beoogt om een aantal kernideeën toe te lichten die Wilhelm von Humboldt over de in 1809/1810 te Berlijn op te richten nieuwe universiteit heeft ontwikkeld. Er zal verduidelijkt worden in welke historische context deze ontwikkeling geplaatst moet worden en er zal een poging worden gedaan om te bepalen hoe actueel Humboldts gedachten voor de verdere ontwikkeling van de moderne universiteit nog zijn.

Z.O.Z.

WOENSDAG 26 OKTOBER

DR. GERARD T. M. VISSER

Docent cultuurfilosofie aan de Faculteit der Wijsbegeerte van de Universiteit Leiden

OVER DE TOEKOMST VAN ONZE ONDERWIJSINSTELLINGEN

EEN LEZINGENREEKS VAN DE JONGE NIETZSCHE

Begin 1872, in het derde jaar van zijn hoogleraarschap klassieke talen aan de universiteit van Basel, hield de op dat moment zeventwintig-jarige Friedrich Nietzsche een reeks van vijf voordrachten onder de titel 'Über die Zukunft unserer Bildungsanstalten'. In deze voordrachten beklaagt hij zich over de aard en het niveau van de vorming die plaats vindt aan gymnasium en universiteit. Waarlijke vorming heeft in zijn ogen plaats gemaakt voor een journalistieke algemene ontwikkeling en specialistische vakkennis.

WOENSDAG 2 NOVEMBER

PROF. DR. LEENDERT F. GROENENDIJK

Comeniusleerstoel, Vrije Universiteit Amsterdam

GROTE DENKERS OVER OPVOEDING

DE CANON IN DE HISTORISCHE PEDAGOGIEK

Het vak historische pedagogiek, zoals zich dat in de 20ste eeuw ontwikkelde aan kweekscholen en universiteiten, ging grotendeels op in ideeëngeschiedenis. Onderwijzers en pedagogen in opleiding maakten - via leerboeken als Grote denkers over opvoeding - kennis met de denkbeelden over het kind en diens opvoeding van illustere voorgangers: de grote pedagogen. Grote namen zijn in dit verband Plato, Augustinus, Erasmus, Montaigne, Comenius, Locke, Rousseau, Pestalozzi, Fröbel, Herbart, Dewey, Montessori. Dergelijke figuren vormden de canon van de grote pedagogen. Wie pedagogisch wijs wenste te worden diende kennis te nemen van de voorbeeldige denkbeelden van die gerenommeerde voorgangers en men zou ze waar mogelijk dienen na te volgen. Vanaf de laatste decennia van de vorige eeuw is steeds meer kritiek gekomen op deze invulling en taakstelling van de historische pedagogiek. Zo zou de canon een illusie, het geloof erin zelfs een gevaar zijn: de canon was een sinister Westers pantheon van 'zwarte pedagogen', die opvoeders eeuwenlang een alibi hadden verschaft om het kind te onderdrukken. In de lezing zal op pro's en contra's rond de historisch-pedagogische canon worden ingegaan.

DONDERDAG 3 NOVEMBER

PROF. DR. ANDREAS A M KINNEGING,

Afdeling Encyclopedie Rechtsfilosofie, Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden

DE UNIVERSITEIT VAN NU

IDEE EN WERKELIJKHEID

De universiteit is de afgelopen decennia ingrijpend veranderd. Waar zelfs nog niet zo lang geleden een kleine elite zich in alle rust intellectueel -en moreel- kon vormen tot een 'educated person', daar is de universiteit van nu een onderwijsfabriek waar talloos veel miljoenen in luttele jaren een specialistische vakopleiding krijgen. Is dit wat we willen? Is dit wat de samenleving werkelijk nodig heeft?

Attentie: de datum is **donderdag 3 november** en locatie **Oude Universiteitsbibliotheek**, Rapenburg 70 te Leiden

TOEGANG GRATIS, IEDEREEN WELKOM!

Tijd : Woensdagavond 18.45 – 20.15 uur

Plaats : Zaal 005, Lipsiusgebouw (1175), Cleveringaplaats 1, Leiden
(**Donderdag 3 november:** Oude Universiteitsbibliotheek, Rapenburg 70, Leiden)

Studium Generale Universiteit Leiden, Rapenburg 70, Postbus 9500, 2300 RA Leiden
071 527 7283/7295 www.studiumgenerale.leidenuniv.nl